

Utvärdering av RAS, Rasspecifik Avelsstrategi

Kortsiktiga mål för airedaleterrier 2014

Svenska Kennelklubben godkände och fastställde RAS för airedaleterrier den 22 mars 2012, för att gälla från och med år 2012 till och med år 2016. RAS har redovisats i AiredaleTerrierGillets (ATG:s) årsbok 2011, AiredaleTerriern nr 1 2013, och finns tillgänglig på ATG:s hemsida (www.airedale.nu).

Utvärderingen baseras på uppgifter från Svenska Kennelklubbens Avelsdata nedladdade i januari 2015. Text i kursiv stil är citat från RAS.

Registreringar 2014

Under 2014 registrerades 58 airedaleterrier, vilket är en minskning från 2013 då antalet nyregistrerade airedaleterrier var 88. Observera att siffrorna anger *registrerade* airedaleterrier under 2014, *ej födda* valpar för året.

Av de ovan nämnda 58 hundarna var åtta importer (två hanar och sex tikar) av airedaleterrier.

De 50 svenskfödda valparna var fördelade på sju kullar bestående av

27 tikar
23 hanar

Kullsnittet är 7,1 valpar per kull.

Av dessa sju kullar är två kullar fallna efter två olika svenskfödda hanhundar och resterande fem efter fem olika utlandsfödda hanhundar.

Registreringar

Antal reg/år	-09	-10	-11	-12	-13	-14
Tikar (varav importer)	37 (2)	44 (2)	29 (4)	32 (4)	45 (3)	33 (6)
Hanar (varav importer)	30	42 (3)	40 (3)	34 (10)	43 (4)	25 (2)
Totalt	67 (2)	86 (5)	69 (7)	66 (14)	88 (7)	58 (8)

Tabell över registreringssiffror för airedaleterrier 2009–2014.

Registrerade airedaletterier i Sverige 2009–2014

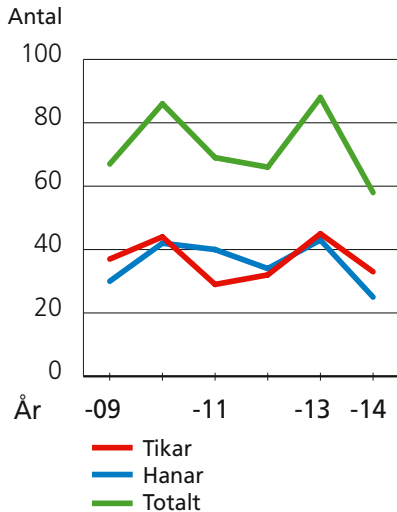

Diagram över registreringssiffror för airedaletterier 2009–2014

Mentalitet

Alla avelsdjur bör ha känd MH-status/BPH ("Beteende och Personlighet Hund", www.sk.se/uppfoeding/mentalitet/beteende-och-personlighetsbeskrivning-hund-bph) innan de används i avel. Lämplig ålder för hunden att genomföra MH-beskrivning är 1-2 år. I möjligaste mån ska de hundar som används i avel vara skottfasta.

Uppfödare och ATG bör uppmana valpköpare att låta MH-beskriva sina hundar för att vi ska få ett bredare underlag för kartläggning. Under kommande femårsperioden ska minst 50 procent av varje årskull airedaletterier ha känd mental status.

Under året har fyra hundar deltagit på MH, en avsevärt mindre andel hundar än vårt mål.

BPH (Beteende och Personlighetsbeskrivning Hund) infördes i maj 2012 som Svenska Kennelklubbens nya officiella mentalbeskrivning för hund. Under året har fem airedaletterier beskrivits (alla är tikar), vilket är två hundar mindre än under 2013.

Av avelsdjuren har tre av de sju använda hanhundarna känd MH/BPH-status och av avelstikarna har sex av de sju känd MH/BPH-status. Majoriteten av de hanhundar som saknar mental status, 2014 liksom tidigare år, är dock utlandsfödda och deras mentala status är inte registrerade i SKK:s databaser.

Uppmaningar att mentalbeskriva sin hund för att få ett bredare underlag för kartläggning finns i vår medlems-tidning AiredaleTerriern. Trots detta är det mycket få hundar som har känd MH och BPH-status. Det är totalt nio (fyra MH och fem BPH) hundar har fått känd mental status under 2014, och antalet är inte tillräckligt stort för att nå upp till målet att 50 procent av varje årskull airedaletterier ska ha känd mental status.

Tabell över antal hundar med känd MH-status sorterade efter hundarnas födelseår. Notera att hundar födda de sista tre åren inte ännu har MH-beskrivits av åldersskäl (förutom en hane född 2012).

Sammanställning per år	-06	-07	-08	-09	-10	-11	-12	-13	-14
Antal födda	81	51	58	65	88	62	56	70	50
Känd mental status, varav	19	12	11	10	13	-	1	-	-
- hanar	10	4	5	4	5	-	1	-	-
- tikar	9	8	6	6	8	-	-	-	-
Beskrivaren avbryter	-	-	2	-	-	-	-	-	-
Ägaren avbryter	-	2	2	-	1	-	-	-	-
Oacceptabelt beteende	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ägaren avstår skott	1	1	-	1	2	-	-	-	-
Avsteg från avreaktion	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Tabell över antal hundar med känd BPH-status sorterade efter hundarnas födelseår. Notera att hundar födda de två senaste åren inte ännu har BPH-beskrivits av åldersskäl.

Sammanställning per år	-08	-09	-10	-11	-12	-13	-14
Antal födda	58		88	62	56		
Genomförda BPH	3		7	3	3		
Med skott, varav	3		7	3	3		
- hanar	1		3	0	1		
- tikar	2		4	3	2		
Utan skott, varav	0		0	0	0		
- hanar	0		0	0	0		
- tikar	0		0	0	0		
Ägaren avstår skott	0		1	0	0		
Beskrivaren avbryter	0		0	0	0		
Ägaren avbryter	0		0	2	0		
Oacceptabelt beteende	0		0	0	0		
Fördjupad genomgång	0		0	0	0		
Avsteg från avreaktion	-	-	-	-	-	-	-

Hälsa

Bara friska, symptomfria djur ska användas i avel.

Alla avelsdjur bör ha känd höftledsstatus innan de används i avel. Rekommendationen är att endast använda friröntgade (i Sverige A eller B) avelsdjur. Görs avsteg från denna policy och avelsdjur med HD-grad C används, bör detta endast ske med avelsdjur med HD-grad A samt att resultatet måste följas upp.

Under den kommande 5-årsperioden ska 50 procent av varje årskull airedaleterrier ha känd HD-status. Detta uppnåddes inte under 2005 t o m 2009.

Uppfödare och ATG ska uppmana valpköpare att låta HD-röntga sina hundar och poängtera vikten av att känna till hundens höftledsstatus för att kunna ge den ett så friskt och långt liv som möjligt.

HD-statusen på enskilda hundar ska publiceras i AiredaleTerriern samt på hemsidan.

Av avelsdjuren har alla de sju av hanhundarna känd HD-status (3 grad A, 3 grad B, 1 HD ua). Av de 7 använda tikarna i avel har alla känd HD-status (2 tikar har grad A, 4 har grad B och 1 har grad C; men denna parning är gjord med hanhund med HD-grad A, så som RAS rekommenderar).

Under 2014 har 20 airedaleterrier HD-röntgats med följande fördelning:

HD grad A	4
HD-grad B	11
HD-grad C	4
HD-grad D	2

Målet att 50 procent av varje årskull airedaleterrier ska HD-röntgas har inte uppnåtts, trots uppmaningar på hemsidan och i vår medlemstidning. Uppfödaren bör poängtera betydelsen av HD-röntgen tydligare för sina valpköpare och om möjligt vara behjälplig vid tillfället. HD-status på enskilda hundar publiceras på hemsidan och i AiredaleTerriern.

HD-röntgade registrerade airedaleterrier fr.o.m. 2001

	Antal	Utan anmärkning			Med anmärkning			
		Totalt	A	B	Totalt	C	D	E
2001	25	19	11	8	6	3	2	1
2002	41	27	21	6	14	7	5	2
2003	27	20	15	5	7	2	4	1
2004	25	19	12	7	6	4	2	-
2005	29	23	12	11	6	3	3	-
2006	50	39	17	22	11	8	2	1
2007	27	20	14	6	7	4	3	-
2008	30	20	10	10	10	6	4	-
2009	25	16	5	11	9	8	1	-
2010	15	6	1	5	9	7	2	-
2011	24	14	7	7	10	7	2	1
2012	26	11	5	6	15	10	5	-
2013	37	22	7	15	15	7	7	1
2014	21	15	4	11	6	4	2	-

Airedaleterrier kommer med stor sannolikhet aldrig att bli aktuell för SKK:s höftledsindex och det är därför ännu mer angeläget att fler hundar får en registrerad HD-status så att vi får en mer heltäckande bild av läget. Det skulle också ge oss möjlighet att dra slutsatser vad gäller påverkan i aveln av enskilda avelshundar och familjer, något som i dagsläget är mycket svårt.

Avelskommittén har fått indikationer på att ett flertal hundar röntgas på grund av hältor men aldrig skickas in till SKK för avläsning. Vi kan alltså ha ett mörkertal av sämre höfter som

aldrig blir avlästa men förstås även ett mörkertal av bättre höfter som på samma sätt förblir okända.

Tabellen och diagrammet nedan visar resultat för antal röntgade hundar sorterade efter hundens födelseår. Notera att ingen hund född år 2014 ännu har höftledsröntgats.

Diagnos	-09	%	-10	%	-11	%	-12	%	-13	%
HD grad A	4	26,7	8	26,7	3	21,4	5	35,7		
HD grad B	6	40,0	10	33,3	4	28,6	6	42,9	4	50,0
HD grad C	4	26,7	7	23,3	3	21,4			4	50,0
HD grad D	1	6,7	3	10,0	4	28,6	3	21,4		
HD grad E			2	6,9						
Totalt antal undersökta	15		30		14		14		8	
Snittålder för undersökning (mån)	23		23		24		17		15	
Antal födda	65		88		62		56		70	

* Se även gamla avläsningssystemet

Population

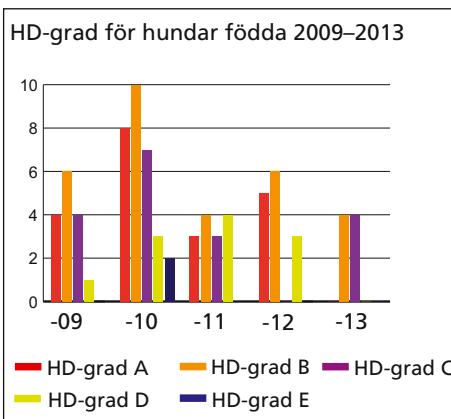
Inavelsgraden ska ha ett medelvärde av högst 2,5 procent om 5 år. Inga kombinationer över 6,25 procent (kusinparning) bör göras. Detta mål är uppnått enligt senaste utvärdering.

En hanhund respektive tik bör bli förälder till högst 5 procent av valparna i sin generation. Detta innebär ca 20 avkomor räknat på dagens registreringsiffror.

Inavelsgraden för varje kombination ska anges i AiredaleTerriern och årsboken.

Rekommenderad etisk ålder för avelsdebut är 2 år. Absolut lägsta ålder för avelsdebut är 18 månader för tik och 12 för hanhund.

Utvärdering av avkomman bör göras efter de första två kullarna för hanhund och den första kullen för tik. Avkomman bör ha nått 1,5 års ålder före utvärdering.

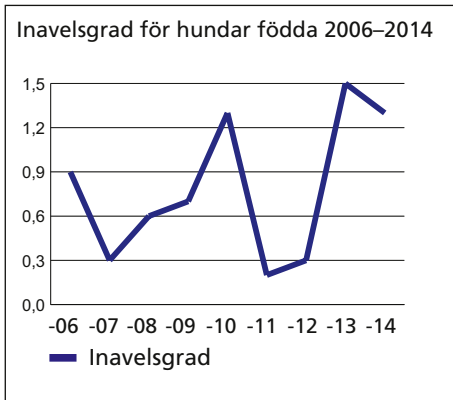
Det är viktigt att väcka intresse och knyta nya intresserade människor till rasen samt att öka samarbetet mellan "nya" och "gamla" uppfödare. En idé kan vara att gå ihop och köpa in nya avelsdjur med nya blodslinjer eller, vilket flera redan har prövat, att importera fryst sperma. Då nära släktskapsavel minskar kullarnas storlek och dubblar eventuella fysiska och mentala fel, är det viktigt att vi tillsammans arbetar för att bredda

avelsbasen och minska inavelskoefficienten. Vi bör också tänka på att ta tillvara den kunskap som redan finns inom rasen, lyssna och lära, dra egna slutsatser och sätta upp egna mål med standarden och rasens bästa för ögat.

Tabell över medelvärde över inavelsgrad (egentligen: "inavelsökningsgrad") de senaste åren.

-06	-07	-08	-09	-10	-11	-12	-13	-14
0,9	0,3	0,6	0,7	1,3	0,2	0,3	1,5	1,3

Rasens genomsnittliga inavelsgrad. Beräknad över fem generationer.

Vad som egentligen kan beräknas är "inavelsökningsgrad", som är en mer korrekt term i detta sammanhang än termen "inavelsgrad" som SKK:s databaser använder. Observera att SKK:s databaser bara registrerar tre generationer på utländska hundar.

Målet för inavelsgraden för årets kullar har uppnåtts med medelvärdet 1,3 procent inavelsgrad. Hur säkert värdet kan anges är beroende på hur komplett stamtavlan är i SKK avelsdatabas.

Inavelsgraden anges på hemsidan

och i AiredaleTerriern för varje valpkull.

Tabell över avelsdjur som har 50 eller fler svenskfödda barnbarn. Tabellen anger både antal svenskfödda avkomor och antalet svenskfödda barnbarn. (H) avser hanhund, (T) avser tik.

Hunden namn	Sv.-födda avkom.	Sv. barnbarn
Big Lady's Your Majesty (H)	114	243
Yourkpark Pinto Ringostar (H)	97	200
Stargus Law Lord (H)	7	199
Darbywood's Preferred Stock (H)	69	164
Spindletops New Kid In Town (H)	13	109
Copperstone Danish Roxanne (T)	20	104
Aerobic's Moments Of Glory (T)	17	93
Stargus Shooting Times Of Saredon (H)	144	84
Pinto Mulla Bill (H)	53	83
Saredon American Gangster (H)	16	77
Pinto Till There Was You (T)	25	74
Copperstone Rr Step Ahead (H)	43	74
Zeus De Nagual (H)	10	73
Ballintober Crown of Saredon (H)	58	73
Coastguards Creme Caramelle (T)	33	72
Yourkpark Pinto Staronice (T)	36	71
Jokyl Extravaganza (T)	7	70
Big Lady's Ursa Major (H)	94	68
Jokyl Nice Guy (H)	48	66
Copperstone Rosabel Roasting Hot (T)	16	56
Junaken Victory (H)	22	55
Ferryman's Sun-Beam (T)	25	51
Stargus War Lord (H)	10	50
Dendaric Triple Gold (H)	70	50

Alla avelsdjur som avelsdebuterade 2014 var över två år, undantaget två avelshanar som var yngre än två år gamla. Två hanhundar (en utlandsfödd och en svenskfödd) var vardera föräldern till sin fjärde kull under 2014, totalt 19 respektive 26 valpar.

Uppfödarna och hanhundsägarna förutsätts göra utvärderingar av sitt avelsresultat. Utvärderingen ska ske genom de verktyg klubben har valt att använda; MH/PBH, HD-avläsning och utställningar. Förutom dessa verktyg ska uppfödaren naturligtvis ta hänsyn till annan utvärdering avseende sundhet, temperament och funktion i vardagen. ATG har ingen möjlighet att kontrollera detta eller om avelsuppehåll görs när avkomman är minst 1,5 år för utvärdering av den första kullen för tik eller de två första för hanhund, frånsett officiellt registrerade resultat. Uppfödare har inte gått samman och importerat avelsdjur eller sperma.

Bruksegenskaper

Vi ska arbeta för att bibehålla vår kompletta allroundhund. Vi ska på inget sätt uppmuntra en uppdelning av rasen i t.ex. en utställnings- och en brukstyp.

För att uppmuntra ägarna att jobba med sina airedaleterrier har ATG instiftat utmärkelser för årets mest framgångsrika inom lydnad, agility, bruks, viltspår och rallylydnad. ATG anordnar varje år en aktivitetshelg och en klubbträning i lydnad.

Valpköpare och ägare till airedaleterrier ska uppmanas att delta i valpkurser och vardagslydnadskurser. Detta med tanke på att vår ras är

både storvuxen och väl så livlig som ung.

Valpköpare ska erbjudas medlemskap i ATG för att lättare kunna bli informerade och därmed kunnigare om vår ras.

Under året uppvisade airedaleterrier 43 starter i lydnad av nio hundar i fyra olika klasser, i rallylydnad 24 starter av sex hundar i två olika klasser, i bruks (spår och sök) 16 starter av fem hundar i två olika klasser, viltspår tio starter av åtta hundar, samt i agility 31 starter av fyra hundar (agility och hoppklass).

En aktiveringshelg har genomförts i ATG:s regi där 24 personer med sammanlagt 29 airedaleterrier deltog. Möjligheter att prova på lydnad, spår, sök, rallylydnad, agility och trimning erbjöds. Klubbmästerskapet i lydnad genomfördes i samband med aktiveringshelgen. Ett ekipage startade i lydnadsklass elit, ett ekipage i lydnadsklass 2, två ekipage i lydnadsklass 1 och fem i lydnadsklass 0.

Valpköpare erbjuds medlemskap i ATG och de uppfödare som gett sina valpköpare medlemskap får sitt namn publicerade i AiredaleTerriern. Valpköpare uppmanas att delta i valpkurser och vardagslydnadskurser på hemsidan och i medlemsbladet.

Exteriör

Vi ska öka kunskapen om konstruktion och anatomi hos uppfödare. ATG anordnar träffar och föreläsningar i ämnet.

För att bibehålla en god exteriör är det önskvärt att de individer som an-

vänds i avel är belönade med lägst kvalitetsomdömet excellent (tidigare 1:a pris), efter 15 månaders ålder.

Det är också önskvärt att så många individer som möjligt ställs ut någon gång. Dels för att ägaren och uppfödaren ska få en bedömning av avelsresultatet och dels för att andra uppfödare och intresserade ska få möjlighet att se så många airedaleterrier som möjligt ur olika kombinationer, och därmed få hjälp att göra bra val i sitt fortsatta avelsarbete. Förhoppningsvis hjälper denna kunskap till att bredda avelsbasen.

För att öka denna kunskap finns ett förslag inom avelsrådet om att utöka exteriörbedömningstillfällena utöver befintliga, vanliga utställningar, med något liknande exteriördelen vid koring. Alltså exteriörbedömning med förtryckta protokoll av auktoriserade domare på airedaleterrier, men utan tävlingsmoment. Detta skulle kunna

arrangeras inofficiellt på rasklubbens olika arrangemang och utan större krav på utställningstrimning, så att det finns så få hinder som möjligt att delta.

För att ytterligare öka möjligheterna till beskrivning har vi resonerat om att utbilda och på något sätt certifiera ytterligare några personer som inte är av SKK godkända exteriördomare.

Samtliga i avel använda hundar har minst ovanstående önskvärda utställningsmerit. Någon form av exteriörbedömning utöver vanliga utställningar har inte genomförts.

**Airedale Terrier Gillets avelskommitté,
januari 2015**

**Kerstin Ekegren
Karin Marjamaa
Pernilla Ouis
Dodo Sandahl**